

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

Controversia XIX. De mundi inceptione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

quam in illo habet corpus mobile est posterior impulsu, & ab illo producta.

13 Ex tota doctrina tradita clare constat non recte intulisse Arriagam, ex eo quod viuens non indigeat approximatione ex parte actus primi ad mouendum localiter corpus, non illa indigere ignem ad calefaciendum lignum, quia approximatō requisita inter viuens, & mobile in instanti temporis, in quo hoc mouetur ab illo localiter, est

quid consequens motum localem, & ita neque potest, neque necessum est illum antecedere: approximatō verò requisita inter agens, & passum in instanti temporis, in quo est motus, non est quid consequens motum, ac proinde potest, & necessum est illum antecedere, quia quidquid requiritur in aliquo instanti temporis, & non concomitanter, neque consequenter, sicuti approximatō respectu motus localis, debet necessario antecedenter requiri.

LIBER OCTAVVS PHYSICORVM.

CONTROVERSIA XIX.

De mundi inceptione.

D V o sunt entium genera permanentium, & successiuorum, de quibus non eadem est difficultas circa ipsorum inceptiōem, an videlicet ab aeterno esse potuerit. Dicam prius de permanentibus, in quibus minor est difficultas, & postea agam de successiuis, & vltimò inquiram an ab aeterno potuerint esse generationes.

PUNCTVM PRIMVM.

An creatura permanens potuerit esse ab aeterno.

1 IN hac re scèdè errauit Philosophorum Princeps, qui mundum fuisse ab aeterno sentiebat, vt testatur D. Bonauentura & plures antiqui Philosophi ex illius discipulis, quos referunt Patres Conimbr. libr. 8. cap. 2. quæst. 3. art. 1. error iste ex insanissimo delirio trahebat originem, putabat enim Deum non liberè, sed necessario operari, & ita non potuisse suam operationem cohibere, & ab aeterno non produxisse mundum. Deo Optimo Maximo perfectissimam inesse libertatem circa omnia effecta ad extra producenda ostendit naturæ lumen, creaturas omnes in tempore produxisse pluribus scripturæ testimoniis reuelatum est. Genes. 1. *In principio creauit Deus caelum & terram*, & Psalm. 101. *In initio tu Domine terram fundasti*, neque aliqua pro errore Philosophi apparens potest adduci ratio, quam referri otiosum non esset. Contendendum est inter Catholicos an creatura aliqua ab aeterno creari potuerit, quod modò de permanenti disputo.

2 Nullam creaturam permanentem potuisse à Deo, produci ab aeterno sentiunt Henr. quodlib. 1. quæst. 7. & quodlib. 2. quæst. 19. & alij apud Patres Conimbr. infra, quibus consentire videtur N. Toletus 8. Physicor. q. 2. Oppositam sententiam defendunt D. Thom. 1. part. quæst. 46. art. 2. P. Suarez. 1. Metaphysic. disp. 20. sect. 6. num. 11. P. Vasquez tom. 2. in 1. part. disp. 177. cap. 5. P. Valent. tom. 1. disput. 3. quæst. 3. punct. 2. §. *Secunda assertio*. Patres Conimbr. 8. Physicor. cap. 2. quæst. 6. art. 2. Rub. tract. de æternitate mundi, q. 2. P. Hurtad. disp. 16. sect. 1. P. Arriaga disp. 17. sect. 2. subsect. 2. & alij plurimi apud istos, quibus ego subscribo.

3 Probant Hurtadus, & Arriaga, alique plurimi sententiam hanc, ex eo quod causa non debeat tempore præcedere effectum, ex quo inferunt Deum ab aeterno existentem ab aeterno posse creaturam aliquam producere. Causam non debere præcedere effectum prioritate temporis suadet experientia, qua videmus lucem in primo suæ du-

rationis instanti medium illuminare, & ratio rem conuincit, quia in agentibus, quæ contrarium non habent, nullum caput reperiri potest, quo in primo suæ existentie instanti impediatur, ne effectum producant, quem producant in secundo, neque ratio est aliqua, propter quam in hoc secundo, & non in illo primo operentur, cum eadem sit virtus agentis in primo instanti, in quo existit, & in secundo, in quo idemmet perseuerat. Deinde vt virtus in hoc instanti se per actionem exercent, requiritur illius existentia in hoc instanti, & existentia præterita per accidens se habet ad actionem nunc exercendam: ergo hæc virtus, à qua actu existenti procedit actio, eodem modo principium erit huius actionis siue ante extiterit, siue non extiterit: ergo dum existant in hoc instanti eodem modo operabitur, siue in hoc instanti existere incipiat, siue extiterit. Idem dico de causa libera respectu effectus liberi futuri, qui potest esse coæuus suo principio, quia ad hoc vt voluntas in hoc instanti liberè se determinet, tantum requiritur in hoc instanti esse indifferentem ad operandum, & non operandum, & impertinenter se habet in instanti antecedenti indifferentiam præcessisse. Quod si in instanti, in quo datur operatio ex suppositione quod detur, non possit non dari, necessitas hæc tantum est consequens, quæ libertatem integram relinquit, quia in hoc instanti ita est actus liber, vt potuerit non esse. Hac ratione Deus ab aeterno liberè se determinauit ad producendas in tempore creaturas, & omnia illius libera decreta sunt æquæ æterna cum ipso Deo. Eodémque modo Angelus in primo suæ creationis instanti liberè potuit operari.

4 Cæterum etsi verum sit causam non debere tempore effectum præcedere, non ex hoc capite soluta est præsens quæstio, neque adæquata potest desumi ratio ad nostram conclusionem probandam, posset enim aliquis dicere creaturam ab aeterno existentem repugnare, non ex eo formaliter quod illam debeat præcedere causa, à qua producit, sed quia secundum se independentem à præsentia temporis quam causa debeat habere respectu effectus, repugnat effectum aliquem ab aeterno existere. Ex quo fit causam creatam existentem in tempore non debere effectum tempore præcedere, debere tamen causam increatam existentem ab aeterno tempore præcedere effectum ab illa productum, non quia hæc præcedentia conducant ad causalitatem, sed quia causa increata per se habet esse ab aeterno, & effectus creatus per se petit esse in tempore, ex quo fit causam increatam necessario habere temporis præcedentiam respectu effectus. Conducat tamen ratum esse causam non debere tempore præcedere effectum, ne ex hoc capite intendat aliquis probare creaturam non potuisse existere ab aeterno, quia illius causa debuit tempore præcessisse, quod falsum esse tam in causis liberis, quam in necessariis iam ostendi. Huius conclusionis solida, & adæquata probatio fumenda est ex solutionibus argumentorum, quæ fieri possunt contra creaturam permanentem ab aeterno existentem. Breuiter argumenta propono, & soluo.

Obiic. primò: *Creatio est productio rei ex nihilo*, sed si effectus fieret ab aeterno non fieret ex nihilo, quia non præcessisset nihilum, seu negatio illius, ex quo fieret: ergo non crearetur

Hh 4

crearetur

crearetur: ergo ut creetur debet prius tempore præcedere illius negatio: ergo non potest creari ab æterno, id enim quod fuit ante, aliud ab æterno esse non posse ostendi Controv. 13. Punct. 1. Respondeo rem fieri ex nihilo non esse fieri ex negatione sui, sed fieri nullo præsupposito subiecto, ad quod non requiritur præcessisse prius tempore negationem, nihil enim vetat ab æterno existere actionem nullum subiectum respicientem.

6 Obiic. secundò: Si Deus ab æterno creaturam aliquam produxisset, non posset illam per æternitatem destruere, implicat enim aliquid ab æterno existere, & non durare per æternitatem. Consequens est absurdum, quia Deus liberè in quocumque instanti creaturam conservat, & in quocumque potest illam corrumpere: ergo antecedens est falsum. Vigetur, illa creatura non posset corrumpi per æternitatem: ut probatum est, quia per æternitatem erat necessariò duratura: insuper posset corrumpi, quia omnis creatura ex se est corruptibilis, & potest in quocumque instanti deficere: ergo creatura illa posset per æternitatem corrumpi, & non posset corrumpi. Respondeo ex suppositione quod Deus creaturam ab æterno creaverit non posse non per æternitatem illam conservare, quod enim ab æterno existit non potest ab æterno non existere, ac proinde negatio illius, quod ab æterno est, in tempore debet incipere, quod præcessit æternitas, in qua fuit res, cuius in tempore negatio incipit, vel quæ in tempore corrumpitur. Hoc autem nullum est absurdum, neque aliquam necessitatem antecedentem ad decretum liberum Dei arguit in Deo conservandam creaturam, quia necessitas illa non est absoluta, sed ex suppositione quod Deus liberè voluit ab æterno creaturam illam producere, quod est idem formaliter, quod velle illam per æternitatem conservare, quia in his, quæ ab æterno producuntur, neque mente diuinà potest fecerit productio à conservatione, quia productio ut distincta à conservatione dicitur primum instans, in quo existit terminus, quod non est in termino ab æterno productum, quia nullum datur instans, quod sit primum sue durationis. Itaque tam ex parte actus, quam ex parte obiecti est idem decernere Deum creaturam ab æterno producere, & decernere per æternitatem conservare illam, & sicuti nullus dicit esse contra libertatem Dei non posse per æternitatem creaturam corrumpere, quam decrevisset per æternitatem conservare, ita non est contra libertatem Dei non posse per æternitatem corrumpere creaturam quam decrevit per æternitatem producere, quia, ut dicebam, idem est decernere creaturam ab æterno producere, & decernere illam per æternitatem conservare. Ad confirmationem respondeo creaturam ab æterno productam intrinsecè esse corruptibilem, & in quocumque instanti ex natura rei posse corrumpi, etiam si non possit per æternitatem non durare, eo ipso quod fuerit ab æterno producta, quia ante quodlibet instans in quo illius corruptio esse contingat præcessit æternitas, in qua res illa potuit per æternitatem durare, & in qua extrinsecè est incorruptibilis consequenter, seu ex suppositione sicut lux conservata in hoc instanti non potest in illo corrumpi ex suppositione, quod sit conservata in hoc instanti, quod non est rem esse intrinsecè incorruptibilem, sed tantum extrinsecè, & ex suppositione, sicuti non est rem esse intrinsecè incorruptibilem non posse in hoc instanti corrumpi ex suppositione quod in illo conservetur, vel producat.

7 Obiic. tertio: Si Deus ab æterno crearet ignem & simul cum illo crearet stupam applicatam, stupam non posset ab æterno corrumpi propter rationem dictam præcedenti argumento: ergo corrumpetur in tempore: insuper ignis cum esset agens necessarium illam corrumpere, ut primum posset: suppono ergo illam corrumpere in instanti A: tunc ignis corrumpisset stupam in primo instanti, quo posset propter rationem dictam, & non illam corrumpere in primo instanti, quo posset, quæ sunt contradictoria. Respondeo ignem non combustum stupam in primo instanti, in quo posset, non quia posset in aliquo instanti illam comburere, & actionem subtraheret, sed quia nullum daretur instans, in quo primo posset stupam comburere, ante quodlibet enim daretur aliud, in quo prius posset stupam comburi. Vnde claritatis gratià negandum est suppositum illius propositionis: ignis comburere stupam primo instanti, quo posset, non enim datur tale instans, neque posset assignari à Deo; similiter dicendum est contra Ariagam Deum non posse decernere ab æterno producere creaturam in

tempore, cum primum posset in tempore, quia hoc esset decernere creaturam producere in instanti, quod non est, nullum enim est instans primum, in quo effectus possit produci à Deo, ita ut non poterit in alio præcedenti produci.

Sed inquires, in quo instanti ignis stupam combureret, combustio enim eo ipso, quod sit futura, est futura in aliquo instanti determinato. Attentè subtilem solutionem accipe: eo ipso quod Deus decernat stupam ab æterno producere, decernit independentèr à quocumque contrario exigente stupam corruptionem, stupam per æternitatem conservare, quæ æternitas à parte antea terminum non habet, neque recipit magis, aut minus, bene tamen à parte post, quia à parte post est finita, & terminum habet duratio, quæ à parte antea dicitur æternitas. Hic autem terminus potest esse aliquid ex finitis instantibus successivis, quæ Deus ab æterno cognovit postea futura, non tamen debet esse potius hoc quam illud, quia res æterna à parte antea potest hoc vel illo instanti finiri: debet ergo Deus, qui effectum ab æterno producere decernit, si non decernit illum in æternum à parte post conservare, decernere conservare illum independentèr à quocumque contrario exigente illius conservationem vigere ad certum, & determinatum instans, quod ipse maluerit. Suppono ergo Deum decrevisse stupam ab æterno productam conservare independentèr ab exigentia contrarii vigere ad instans B: tunc stupam corrumpetur in instanti C, quia in præcedentibus ex vi decreti, quo Deus illam decreverat ab æterno vigere ad instans B, conservare, stupam illam corrumpi non poterat. Quod si Deus per decretum, quo decrevit stupam ab æterno producere decrevisset illam conservare independentèr ab omni alia entitate vigere ad instans C: tunc combureretur in instanti D: semper enim stupam combureretur in instanti immediato à parte post terminatio æternitatis, per quam Deus decreverat conservare stupam, etiam si naturales causæ illius corruptionem exigerent. In hoc sensu verum existimo ignem combustum stupam in instanti, quo primum posset, non absolute, & antecedenter, quia hoc non datur, sed ex suppositione decreti, quo Deus voluit stupam ab æterno producere, quod decretum imbibit voluntatem conservandi creaturam illam independentèr ab omni contrario, vigere ad determinatum instans, si non est decretum, quo Deus velit creaturam à parte antea, & à parte post perpetuo durare.

Obiic. quartò. Æternitas est propria Dei: ergo non potest convenire creaturæ. Respondeo æternitatem intrinsecam ex vi cuius antecedenter ad quodcumque decretum, & existentiam rei repugnat ab æterno, & in æternum non existere, esse propriam Dei, quæ non potest convenire creaturæ, quæ in quacumque duratione existit dependentèr à Deo: æternitatem verò extrinsecam, & accidentalem, ex vi cuius ita existit aliquid ens ab æterno, ut antecedenter potuerit non existere, rectè posse competere creaturæ.

Obiic. quintò. Patres inferebant contra Ariam; Verbum non esse creaturam ex eo quod fuerit ab æterno: ergo esse ab æterno est contra rationem creaturæ, alias inefficax esset Patrum argumentatio. Respondeo: Patres arguere ad hominem contra Ariam, qui admittebat nullam creaturam fuisse ab æterno, quo admissio efficax est illorum argumentatio, quod si aliquando innuant æternitatem esse propriam Dei, quæ non potest creaturæ cōpetere, loquuntur de æternitate per essentiam argumento præcedenti explicatam. Multi impugnant existentiam creaturæ permanentis ab æterno ex duratione illius, quæ esset successiva, & infinita, contra quam sunt omnia argumenta, quæ puncto venturo expendant contra successuorum naturam, sed hæc argumenta in mea sententia, quæ non admittit durationes superadditas locum non habent, & de illis iudicium feram punct. 3. ubi contra motum ab æterno fluentem illa instituiam.

PUNCTUM II.

An generationum series potuerit esse ab æterno.

Non est questio an subito, vel ab æterno potuerit esse infiniti homines geniti, in qua difficultate due continentur: An repugnet infinita multitudo, & an repugnet entitas ab æterno existens: utraque iam definita, prior Controv.

Controuers. 14. Punct. 4. ubi dixi non repugnare infinitam multitudinem; posterior Punct. precedenti, ubi probavi non repugnare creaturam permanentem ab aeterno existere, ex quibus constat non repugnare modo hic infinitos homines gigni, aut ab aeterno genitos existere. Tractanda est modo questio an possit dari infinita series hominum qui successiue gignantur immediate vnus post alium, ita vt ab aeterno series illa generationum processerit, & adhuc his terminis propoſita difficultas maiori diuisione explicanda est. Potest inquiri an hi homines successiue geniti possint omnes procedere ab vno principio, videlicet à Deo omnes & singulos producente. Et potest inquiri an hi homines possint procedere per naturalem propagationem suo ordine deriuatam per atauos, abauos, proauos, patres, & filios. In priori sensu continet difficultatem, quam continent successiua ab aeterno existentia, & eodem modo definiendum est an possint infiniti homines successiue produci à Deo, & an possint ab aeterno fluere infinitae partes motus, de quo Puncto sequenti: in praesenti ergo tractanda est difficultas tantum in posteriori sensu, an videlicet ab aeterno possint infiniti homines successiue procedere per naturalem propagationem vnus ab alio.

2 Generationes ab aeterno procedentes per naturalem propagationem non repugnare tueretur Greg. Gabr. Okam & Caietan. apud P. Rubium hic quest. 4. Oppositam sententiam tueretur P. Vasquez 1. part. disp. 177. P. Rub. supra PP. Conimbr. quest. 7. P. Hurtad. disp. 18. sect. 2. P. Arriaga disp. 17. sect. 1. Ratio est facilis: in illa hominum serie necessarium deueniendum est ad vnum hominem, qui immediate tantum procedat à Deo, quia non possunt omnes non procedere ab vna prima causa, à qua tota illa series tanquam à principio deriuatur. Insuper homo immediate ab illo genitus, non fuisse genus, neque existens ab aeterno, quia habuit progenitorem prius tempore existentem, nihil autem, quod est ab aeterno habet aliud tempore praecedens, neque prius illo, quia ante aeternitatem nihil est. Vel ergo inter productionem primi hominis producti à Deo, & inter generationem alius ab hoc geniti intercessit aeternitas, vel finitum tempus: si aeternitas: ergo series illa hominum fuit interrupta per aeternitatem, & tantum homo productus à Deo ab aeterno existit. Si tantum intercessit tempus finitum: ergo primus homo tantum praecessit secundum in duratione finita: sed secundus non fuit ab aeterno: ergo neque prior, qui duratio finita addita durationi finitae non facit durationem infinitam.

3 Argumenta alia, quae pro eadem sententia adducuntur solida non sunt. Sic arguit multi recentiores ex P. Vasquez, & ex P. Rubio: Homo non potest alium hominem producere secundum se totum: ergo saltem materia est ab alio, sed materia praesupponitur cuilibet homini: ergo materia ab alio, seu connotans aliud principium est prior tota collectione hominum: ergo Deus supponitur vt connotatus à materia ante totam collectionem hominum: ergo productio materiae est prima omnium productionum, & prior omnibus generationibus hominum: ergo generationes hominum non potuerunt esse ab aeterno. Non percipio vim illationis: concedo Deum supponi connotatum à materia ad omnium hominum generationes, & productionem materiae priorem esse tota collectione hominum prioritate naturae, ex qua prioritate non sequitur generationes hominum non fuisse ab aeterno, sicuti ex eo quod omnis causa sit prior naturae effectui non sequitur effectum posteriore naturae non posse esse ab aeterno coexistentem causae: sic posset contingere in generationibus, quarum collectio posterior naturae productioni materiae posset esse ab aeterno simul cum materia ratione diuersarum generationum successiue fluentium, si ex alio capite generationes ab aeterno repugnantiam non habeant, haec enim non oritur ex eo quod debeat dari aliqua generatio, seu productio prior naturae reliquis omnibus, sed ex eo quod debeat dari vna quae sit prior tempore reliquis aliis, quam dari non infertur ex eo, quod productio materiae sit prior naturae reliquis omnibus generationibus.

4 Confirmare intendunt eandem conclusionem. Haec generationes ordine naturae factae diuifim & collectiue sumptae supponerent alterationem, & reliquas dispositiones prius tempore existentes: ergo haec generationes ab aeterno non sunt, nam quod aliud prius tempore supponit, ab aeterno esse nequit. Difficultas haec non specialiter insinuitur de generationibus quatenus habent hunc, vel illum

modum procedendi à suis principiis, neque generationes hominum adducuntur in disputatione, quia specialiter de illis procedat, sed exemplum generationum hominum fuit adductum, sicuti possit in aliis quibuscumque generationibus substantialibus, vel accidentalibus adduci, quae dispositiones aliquas supponunt, quapropter si specialem aliquam difficultatem haberet argumentum ratione dispositionum, quae prius tempore supponerentur ad generationes hominum, ad praesentem questionem non spectarent, in qua inquirimus an possint infinitae generationes ab aeterno fluere cum dependentia vnus ab alia, quia haec procederet à termino genito per generationem antecedentem, & antecedens à termino genito per aliam praecedentem, & sic in infinitum, quae difficultas tractanda est independenter à quibuscumque dispositionibus praerequisitis, vt etiam in generationibus accidentalibus locum inueniat. Neque admissis dispositionibus praecedentibus generationes hominum adhuc in his conuincit hoc argumentum non posse ab aeterno procedere. Quia etsi quaelibet generatio particulariter sumpta supponat dispositiones tempore praecedentes ipsam generationem, tota tamen generationum collectio non supponit dispositiones tempore praecedentes, quia non infertur ex eo, quod quaelibet generatio supponat prius tempore dispositiones, collectionem illas supponere, neque aliud est caput, ex quo possit deduci totam collectionem dispositionum supponere dispositiones prius tempore existentes, nisi quia quaelibet generatio particulariter sumpta illas supponit: ex hoc autem non deduci sic probatur. Haec est vera propositio in sententia Aristotelis: *Post quamlibet diuisionem in partes quantumvis minimas possibilis est alia.* Et in sententia eiusdem Philosophi ex illo antecedenti deduci non potest: *ergo post omnes diuisiones huius continui possibilis est alia.* Similiter haec est vera propositio: *quolibet numerus finitus habet alium finitum numerum excedentem*, & haec non est recta illatio: ergo omnes numeri collectiue sumpti habent numerum excedentem. Eodem modo haec est vera propositio: *quolibet species seorsim sumpta ex omnibus possibilibus habet aliam perfectiorem se, & haec consequentia est inepta: ergo tota collectio specierum habet aliam speciem perfectiorem: ergo eodem modo haec erit mala consequentia, quaelibet generatio habet dispositiones tempore praecedentes: ergo tota collectio generationum habet dispositiones tempore praecedentes, maxime cum ad collectionem vt collectio est formaliter, nullae dentur dispositiones, sed tantum ad singulas generationes seorsim sumptas. Aliae rationes minoris momenti pro eadem conclusione adduci solent, quam tantum efficaciter probat ratio primo loco adducta.*

PUNCTUM III.

An possit dari motus, tempus, aliudve successiuum ens ab aeterno existens.

1 **Q**ui negant posse infinitum actu adhuc successiue produci, negabunt consequenter, posse dari motum, tempus, aliudve successiuum ens ab aeterno fluens. Sed specialius de hac questione disputantes id negant Durand. in 2. distinct. 1. quest. 2. art. 3. Sotus lib. 3. Physic. quest. 3. P. Soar. in Metaphysic. disput. 20. sect. 6. num. 13. P. Val. tom. 1. disput. 3. noster Tolet. lib. 8. Physic. quest. 2. P. Rub. hic quest. 3. P. Hurtad. disput. 18. sect. 2. & 3. Motum, & aliud quoduis ens successiuum ab aeterno existens non repugnare. Defendunt D. Thom. de potentia, quest. 3. art. 14. in 2. distinct. 1. quest. 1. art. 3. 2. contra Gentes, cap. 58. P. Vasq. 1. part. disput. 177. P. Perierius lib. 15. cap. 13. P. Arriaga. disp. 17. sect. 2. Plures Thomistae, & Nominales ferè omnes apud P. Rubium supra.

2 Sentio motum aliudve positium ens ab aeterno existere repugnantiam non inuoluere. Solida conclusionis probatio erit argumentorum solutio, quae contra illam adducunt oppositae sententiae propugnatores. Argumenta propono, & diluo.

3 Obiiciunt primò recentiores, inconsequenter concedi motum ab aeterno, & negari infinitas generationes ab homine vno per naturalem propagationem descendentes, quia partes omnes motus proueniunt ab vno subiecto, ab vno Angelo calos mouentes, & ab vno Deo primo motore, quae

quæ omnia principia subiectum, Angelus, & Deus sunt priora natura reliquis partibus motus, & ita eadem est repugnantia in partibus motus, & succedentibus ab vno ex his principiis, subiecto Angelo, & Deo, ac est in generationibus infinitis procedentibus per naturalem propagationem. Respondeo rationem longè esse diuersam, quia cum concedimus infinitas partes motus ab vno Angelo, non concedimus Angelum prius tempore existentem reliquis omnibus partibus infinitis successiue fluentibus, in quo est manifesta repugnantia, repugnat enim entitates ab æterno à parte antea existentes habere aliquam aliam tempore præexistentem, à qua procedant reliquæ omnes, quod concedendum est, si admittantur infinitæ generationes per filios, nepotes, & pronepotes descendentes, propter quam rationem negauimus posse dari hanc generationum processionem, in infinitis autem partibus motus immediate procedentibus ab vno Angelo non debet concedi Angelum tempore præexistens infinitis partibus motus, sed illis ab æterno coexistentibus, in quo nulla est repugnantia, sicuti non esset in infinitis generationibus immediate ab vno homine successiue fluentibus, in quibus non debet reperiri vnus homo genitus prius tempore existens reliquis aliis, sicuti debet dari in his, qui procedunt per naturalem propagationem parentum, auorum, proauorum, &c. quia semper deueniendum est ad vnum principium influens in quoscumque alios effectus, non tamen necessarium est deuenire ad vnum prius tempore existens reliquis omnibus in his, quæ successiue fluunt immediate ab alio distincto omnibus coexistente.

4 Obiicit secundò: Successio dicit partes priores, & posteriores, hanc aduenire, & abire illam: sed nulla pars potest aduenire ab æterno, quæ si ab æterno aduenit per æternitatem durauit, & sic in æternitate nulla est successio partium, sed existentia eiusdem, inter ipsam & partem aliam æternitas intercessit: ergo non possunt dari partes ab æterno successiue fluentes. Vrgent assignatis duabus quibuscumque partibus motus, duobusve quibuscumque indiuisibilibus in sententia Zenonis, in qua clarius omnia patent: vnum debet esse posterius alio, hoc posterius ab æterno esse non potest, illud prius, vel præcedit posterius immediate per æternitatem, vel per vnicum instans, si per æternitatem inter indiuisibile, & indiuisibile motus intercessit æternitas, & ita motus non fuit ab æterno successiue continuè fluens: si per vnicum instans: ergo sicuti indiuisibile posterius non fuit ab æterno, sed in tempore, sic & prius, quia quod tantum præcedit per tempus finitum aliud in tempore existens necessarium est in tempore, & non ab æterno. Hoc argumentum, & alia plurima, quæ sunt contra motum ab æterno fluentem supponunt dari in motu aliquam partem priorem omnibus, vel aliquam illius partem, quæ ab æterno fuerit, quod ego nego, implicat enim manifestè partem aliquam priorem omnibus aliis immediate successiue fluentibus esse ab æterno, ut rectè probat obiectio, quia sicuti pars immediata ab æterno non est, quia habet aliam priorem, sic neque pars prior, quæ tantum excedit aliam immediate fluentem parte temporis finita. Secundò, ut rectè probat obiectio, quod ab æterno est per æternitatem durat, & ita si pars aliqua ab æterno esset per æternitatem durasset, & motus non habuisset partes successiue fluentes per æternitatem. Respondeo ergo argumentum tantum probare nullam partem motus fuisse ab æterno, quod ego concedo, nego tamen motum non fuisse ab æterno, quia etsi quælibet illius pars fuerit in tempore, ante illam potest assignari alia prius tempore existens, & sic in infinitum alia, & alia prior, ratione quorum motus ab æterno dicitur esse.

5 Instant recentiores: Implicare motum esse ab æterno, & aliquid illius ab æterno non fuisse, quod sic probant. Si motus fuit ab æterno verum erit dicere Deum non fuisse prius tempore, motu, vel ergo est verum dicere Deum non fuisse prius quam omnes partes motus, ita ut nulla sit posterior Deo, vel est verum dicere aliqua parte priorem non fuisse: vtrumque manifestè implicat. Ergo. Implicare Deum non fuisse priorem omnibus partibus, ita ut nulla sit illo posterior manifestum est, quia hæc pars motus habet aliam partem priorem tempore, sed Deus coexistit omni parti temporis: ergo coexistit parti priori alia: ergo est prior illa, quæ partem priorem habet coexistentem Deo, implicat enim coexistere alicui,

quod est prius alio, & non habere eandem temporis prioritatem respectu illius. Secundò vtramque partem dilemmatis implicare nos supra concessimus, & probauimus, quia statim implicare partem aliquam ab æterno: ergo implicat dari partem aliquam qua Deus non sit prior, si ergo implicat dari vnam partem motus, quæ Deo non sit posterior, potiori ratione implicabit dari motum cuius nulla pars sit posterior Deo: ergo implicat Deum non esse priorem aliqua parte motus, & implicat non esse priorem omnibus partibus motus, & consequenter non esse priorem toto motu collectiue sumpto, & motum non esse posteriorem Deo, quod componi non potest cum motu ab æterno existente, quia si motus esset ab æterno, neque Deus prius durasset. Respondeo dato motu ab æterno verum esse Deum non fuisse priorem tempore motu, quod verificandum non est de aliqua parte, respectu cuius Deus non fuerit prior, neque de omnibus partibus, ita ut nulla pars sit posterior Deo ut intendit argumentum, sed verificandum est de omnibus partibus collectiue sumptis, quibus omnibus hoc modo sumptis Deus non esset prior, licet fuisset prior quacumque illarum, quia in quacumque mensura durationis Deus consideretur habet partem motus sibi coexistentem, quod si Deus prior fuit illa parte motus ratione aliis mensuræ extrinsecæ, in qua existit, in illa mensura habuit aliam partem coexistentem, quæ similiter Deus fuit prior in alia mensura, sed in illa alia habuit aliam partem motus coexistentem, & sic in infinitum, si motus fuisset ab æterno, Deus haberet alias, & alias partes motus sibi coexistentes, quarum singulis seorsim sumptis Deus prior esset, non tamen prior omnibus illis collectiue sumptis, quia non posset aliqua mensura assignari, in qua Deus non haberet partem motus sibi coexistentem. Idem contingit in diebus imaginariis, quæ in æternitate contemplantur, quibus omnibus simul sumptis Deus non fuit prior, quia Deus non fuit prior tota æternitate collectiue sumpta, tamen prior fuit quolibet die æternitatis, quia ante quemlibet diem fuit prior alius, cui Deus coexistebat. Id, in quo multi offendunt, videlicet implicare motum ab æterno, & nihil illius ab æterno fuisse, neque habere partem aliquam ab æterno existentem fallum est, neque potest obici, si natura motus ab æterno existentis sit inspecta, potius enim de conceptu essentiali, & quiditativo motus ab æterno existentis est non habere aliquid sui, neque determinatum, neque indeterminatum ab æterno existens, quod sic probat. De conceptu motus ab æterno existentis est nullam habere partem determinatam, aut indeterminatam proportionalem vel aliquotam, qua non sit alia prior, sed omnis pars quæ habet priorem aliam est in tempore, & non ab æterno: ergo de conceptu motus ab æterno est non habere partem, quæ sit ab æterno, & quæ non sit in tempore. Ex hoc inferes omnem partem motus ab æterno existentis distributiue sumptam essentialiter esse in tempore, quod syllogismus iste demonstrat: Omnis pars motus existentis ab æterno habet aliquid prius existentis videlicet aliam partem, sed omne, quod habet aliquid prius existentis est in tempore: ergo omnis pars motus existentis ab æterno est in tempore. Maior est certissima, quia de ratione motus ab æterno existentis est non habere partem priorem omnibus, sed ante quamlibet assignatam dari aliam, & aliam: minor est inconcussa apud omnes, nihil enim ab æterno existens potest esse posterius aliquo. Consequentia est deducta in syllogismo perfecte in Barbara constructo. Ex his inferes quam malè communiter arguitur: motus est ab æterno: ergo aliqua pars illius est ab æterno, cum potius inferatur, motus est ab æterno: ergo nulla est pars illius, quæ non habeat aliam priorem: ergo nulla est pars illius, quæ sit ab æterno: ergo omnis pars illius est in tempore.

Hoc argumentum, quod in partibus motus conficimus adducit Arriaga in durationibus infinitis successiue fluentibus, quas haberet entitas permanens ab æterno existens in opinione, quæ durationes has admittit, quarum vna prior aliâ videtur esse concedenda, quæ si concedatur, durationes ab æterno non fluxisse necessario inferetur, quod argumentum ait se scire fallax esse, quia idem fit contra æternitatem à parte post durationum beatorum, & contra cogitationes animorum, quæ per totam æternitatem durabunt, in quibus eodem modo videtur inferri concedendam esse vnam durationem, & vnam cogitationem

cogitationem posteriore omnibus, & consequenter finendas esse, quod est falsum, huius tamen argumenti fallaciam ipsum latere dicit, solutionemque penitus ignorare, & ita perfectam huius argumenti notitiam in alteram vitam, sicuti plurium aliarum rerum ref eruari nobis credendum esse. Ego tamen existimo divina fauente gratia in hac vita illius solutionem assequutum fuisse, quam iam dedi in partibus motus ab aeterno existentis, in quibus sicuti non est concedenda pars aliqua ab aeterno existens, sic in durationibus rei ab aeterno existentis, quarum collectio ab aeterno extitisset & illarum qualibet in tempore fuisset, quia aliam habuisset priorem ipsa.

7 Veget Arriaga num. 17. & 18. ex omnibus durationibus quas habuisset entitas ab aeterno existens debet dari aliqua prima omnium: ergo durationes illae non fuerunt ab aeterno. Probat antecedens: non omnis duratio habet aliquam priorem se: ergo datur aliqua, quae sit prima. Hoc antecedens eandem habet difficultatem cum posito in primo enthymemate, id est adhuc formaliter ab illo non differt, ideo illud iterum probat Arriaga: Impossibile est, ut omnes durationes habeant aliquam priorem se, quae sit numero omnium, quia sicuti non possunt omnes homines dependere ab uno homine, quin detur mutua causalitas, ita non possunt omnes durationes antecedere ab aliqua in se ipsis inclusa, cum repugnet mutua antecessio durationum: quae debet esse aliqua, quae non anteceditur ab aliis, & illa erit omnium prima. In hoc ultimo discursu subiectum argumentationis variat Arriaga, quia intendebat probare dari aliquam durationem omnium primam, & non quamlibet distributivae sumptam habere priorem aliam, & modo probat omnem collectionem durationum, seu omnes durationes collectivae sumptas non habere aliam priorem ipsis, quod verum est, & efficaciter probat ratio facta, quia ante omnem collectionem durationum non potest dari alia prior, etsi daretur collectio illa ab aeterno non fuisset, danda tamen debet ante omnem durationem distributivae sumptam aliquam durationem, quam non dari argumentum adductum non probat, & probandum esset, ut probaretur dari aliquam durationem omnium primam. Iterum ad subiectum questionis redit Arriaga, intenditque probare non quamlibet durationem habere aliam priorem se, sumptis omnibus durationibus, quas habuisset usque ad hoc instans entitas ab aeterno existens. Sic arguit: Ex his durationibus plures sunt, quae subsequuntur, quam quae antecedunt, quia haec ultima subsequitur, & non antecedit: ergo non quilibet subsequens potest habere aliam antecedentem, sed aliqua subsequens debet remanere sine antecedenti, quod est intentum argumenti, vel una duratio debet immediate duas antecedere, quod est impossibile, quia post unam durationem non possunt duae immediate succedere, alias haec duae sibi coexistenter. Hoc eodem argumento usus est Arriaga ad probandum dandam esse in speciebus rerum possibilem aliquam omnium perfectissimam, quia annumerando ab specie hominis omnes alias perfectiores sunt plures excessu, quam excedentes, quia species hominis exceditur, & non excedit, & reliquae exceduntur, & excedunt. Ex quo inferebat dandam esse aliquam speciem, quae nullam haberet excedentem sibi, quod argumentum adduxi, & solui Controv. 14. Punct. 7. num. 4. ubi clarum illius solutionem inuenies, quam iterum repetere otiosum esset. Notavi iam hoc argumentum eodem modo procedere in durationibus infinitis rei permanentis ab aeterno succedentibus, & in partibus infinitis motus ab aeterno fluentibus.

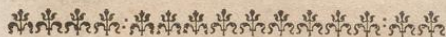
8 Obicit P. Rubius, & ex illo recentiores plures, Caelum vel creatum fuit in hoc hemisphaerio, vel in alio: in quocumque fuerit creatum debuit per aeternitatem in illo durare, quia praesentia illa cum qua creatum fuit in hoc hemisphaerio (demon in illo fuisse creatum) debuit per aeternitatem durare, nihil enim productum ab aeterno potuit ab aeterno corrumpi, ut admittunt omnes, & probatum est Puncto precedenti: ergo antequam caelum in hoc hemisphaerio creatum ad aliud perveniret, transiret aeternitas, in qua in hoc permanisset. Respondeo antecedens posse inquirere de prima creatione caeli ut distincta a conservatione, an facta fuerit in hoc hemisphaerio, vel in alio, vel de creatione, ut innovente conservationem. Si inquirat de prima creatione ut distincta a conservatio-

ne, negandum est illius suppositum, quia si caelum ab aeterno creatum esset nullam haberet primam creationem, neque Deus creationem a conservatione posset discernere, ut dicebam Punct. 1. si inquirat de creatione innovente conservationem, respondeo caelum creatum fuisse in hoc hemisphaerio, & in alio, quia in mensura creationis ab aeterno, quae innoluit conservationem, & est infinite divisibilis, infinites fuit caelum in isto hemisphaerio, & in illo & in nullo absolute priusquam in alio, quia ante hanc praesentiam, quam habuit in hoc hemisphaerio, habuit aliam in alio hemisphaerio, & ante aliam habitam in alio habuit aliam in isto, & sic in infinitum, & sicuti non potest reperiri neque assignari prima praesentia, quam habuit caelum, quia nullam habuit omnium primam, ita non potest dici in quo hemisphaerio prius fuerit quam in alio, neque prius fuit in aliquo illorum.

Obiiciunt alij: Creavit Deus duo corpora gravia ab aeterno, quorum unum ita excedat alterum in gravitate, ut duplo velocius illo moveatur, si utrumque corpus ab aeterno usque ad instans fuisset motum, illud, quod motum duplo velociorem habuisset, spatium duplo maius percurrisset, & tantum esset spatium, in quo alterum excederet, quantum illud, per quod utrumque fuisset motum: sed corpus quod segnius fuit motum percurrisset spatium infinitum: ergo spatium, quo vinceretur motu alterius corporis esset infinitum, deinde esset finitum, quia inciperet ubi desineret spatium corporis, quod segnius fuit motum, & desineret in isto, quod nunc occupabat: ergo spatium illud haberet primum initiativum, & terminativum ultimum: ergo non fuisset infinitum: ergo esset finitum, & infinitum. Similiter arguitur: spatium, quo corpus velocius motum superaret aliud corpus, esset finitum, quia haberet primum & ultimum, ut modo probabam: ergo spatium, quod percurreret corpus illud quod minus velociter fuit motum, esset finitum, quia cum hoc corpus duplo velocius fuisset motum, tantum esset spatium quo aliud superaret, quantum esset illud quod aliud percurrisset. Insuper esset infinitum, quia fuisset ab aeterno: ergo esset finitum, & infinitum. Iuxta nostra principia argumentum hoc & alia, quae sunt ex inaequalitate velocitatis motuum ab aeterno facile solvuntur, ex quibus respondeo: omnem motum ab aeterno fluentem per aeternitatem esse summè velocem, quia omnis motus nullà morà interruptus est summè velox, ut dicebam Controvers. 17. Puncto 9. §. 3. motus autem ab aeterno productus per aeternitatem interrupti non potest, quia quidquid est ab aeterno per aeternitatem debet durare, ut saepe dixi, & consequenter non interrupti, quia interruptio est cessatio motus, & non esse illius. Ex hoc infero omnes motus ab aeterno existentes necessarii fore aequè veloces per aeternitatem, quia omnes essent summè veloces per aeternitatem, & in motibus summè velocibus non potest esse maior, aut minor velocitas. Possent autem motus, qui ab aeternitate durassent a quocumque tempore assignabili habere maiorem, aut minorem velocitatem, quia ab illo usque ad hoc instans possent morulis interrompi, in aeternitate autem precedente quodcumque assignabile tempus, semper essent summè veloces, & unus alio velocior esse nequiret.

Ultimò obiiciunt recentiores: si Deus infinitos dies 10 produxisset, singulae horae, ex singulis diebus desumptae essent infinitae, & finitae: consequens innoluit contradictionem: ergo & antecedens: Consequentiam probant. Designet Deus ex singulis diebus singulas horas, quas ab hoc instanti continuas, & successivè mente consideret versus aeternitatem elapsam: haec horae non poterunt aequare dierum aeternitatem praeteritam, quia tot essent horae, quot dies, & quilibet dies longè excedit horam sibi respondentem: ergo cognosceret Deus dies aliquos in aeternitate praeteritos, quibus nulla hora responderet si absque vlla interruptione usque ad hoc instans continuè fluxissent illae horae duratione requisita ut omnes illae horae continuè & successivè usque ad hoc instans pertingerent: ergo omnes horae essent finitae, quia haberent dies priores ipsis, quibus nulla correspondebat hora: ergo a parte antea essent finitae, similiter essent finitae a parte post: ergo essent finitae haec horae tum a parte antea, tum a parte post, & consequenter illarum multitudo non excederet numerum finitum. Deinde essent infinitae, quia tot essent horae, quot dies in tota aeternitate

nitare præfesserant, sed præfesserunt infiniti dies: ergo horæ essent infinitæ, sicuti infinita essent capita, quæ essent in multitudine infinita hominum, quorum quilibet suum haberet caput: ergo dies illi essent finiti & infiniti. Hoc argumentum expendi Controuers. 14. punct. 5. num. 11. ubi illud adduxi contra multitudinem infinitam Angelorum, ad inferendum fore finitos, & infinitos Angelos creatos per totam æternitatem per singulos dies, quia si postea hi Angeli horis continuis ab hac hora per horas immediatè præcedentes responderent singulis horis, singuli Angeli responderent horis finitis, & infinitis, quod eadem omnino infertur ratione, quam modo adducebam, ibique respondi Angelos ita per æternitatem in singulis diebus creatis non posse adhuc mente singulis horis continuis hanc immediatè præcedentibus affigi. Eadem ratione dico modo singulas horas ex singulis diebus elapsis non posse adhuc mente cognosci immediatè & continuè ante hanc horam fluentes, quia ita præfessisse repugnat. Huius doctrinæ expeditam rationem inuenies loco citato.

CONTROVERSIA XX.

De impulsu, seu proiectorum motu.

DE motu locali in communi egi lib. 4. de motu progressiuo non nihil dicendum est in Anima; de motu grauium & leuium in Generatione; de proiectorum motu, hic agendum est, ut opus hoc integrum vndeque euadat. Inquirendum est an impulsu impresso proiecta moueantur, eademque instituitur Controuersia de natura impulsus, & de proiectorum motu.

PUNCTUM PRIMUM.

A quo moueantur proiecta.

Corpora proiecta à se non moueri nullus ambigit, mouentur enim contra internum imperum motu violento, nullus autem motus violentus potest à principio intrinseco dimanare: omnia enim, quæ à principio intrinseco procedunt naturalia sunt, & non violenta, neque ullus inuenietur adeo amens, ut serio affirmeret glandem æream à bomba dimissam propria virtute per aëra tranare, & parietes euertere. Quam igitur externa vi proiecta moueantur dubium est, cum vi illorum motus peragatur.

Pater Pereira lib. 54. Physicæ, cap. 5. consequenter defendit cum Simplicio, Auero, Maiore, & Mairone, apud P. Rubium postea citandum, proiecta primo moueri à proiciente immediato, & postea à medio siue hoc sit aër, siue aqua, siue quoduis aliud corpus, nulla alia qualitate in corpore proiecto producta. Opposita sententia communis est valde inter Philosophos, & Theologos, illam defendunt P. Vasquez 1. part. disp. 92. cap. 2. P. Soar tom. 2. Metaph. disp. 35. sect. 4. P. Rub. tract. de impulsu quæst. 1. & alij quam plurimi afferentes proiecta moueri media qualitate superaddita impressa à proiciente, quæ impulsus dicitur. Probandum est dari hanc qualitatem ex illius necessitate, quam conuincit impotentia aliorum agentium ad mouenda proiecta, hanc ego sic ostendo. Proiciens immediatè per se ipsum impotens est mouere lapidem per spatium distans à proiciente, tum quia cum lapis mouetur in spatio distanti proiciens nihil in agit medium: ergo non potest agere in lapidem distans, aliàs ageret in distans, quin ageret in propinquum, tum quia si immediatè postquam homo lapidem iaciat emoriatur, lapis mouebitur: ergo non mouetur à proiciente, quod iam in rerum natura non est, de hoc nemo prudens dubitauit.

Proiecta non moueri in secundo & vterioribus instantibus motus post primum, in quo auctores oppositæ sententiæ defendunt moueri à proiciente ab aëre aliòve corpore intermedio, hac ratione nonnulli probare intendunt. Lapis proiectus aut mouetur aëre, seu medio, quod est ante, seu aduersum, aut medio, quod est à tergo, seu auer-

sum: non aduerso, quia hoc potius impedit motum, non auerso, quia prius natura, quam moueatur medium auersum ad replendum vacuum supponitur iam proiectum motum: ergo nullo medio potest proiectum moueri. Facile quisque dicit duplicem esse motum, vel esse distinctas partes motus, primam productam esse à proiciente, & hanc esse priorem natura motu aëris auersi seu existentis à tergo, secundam posteriorem natura motu aëris auersi, & ita proiciens primo mouet lapidem immediatè per suam virtutem, hic motus à proiciente productus causa est ut moueatur aër ad replendum spatium, quod lapis reliquit, motus aëris ad hoc spatium replendum iterum mouet lapidem alia parte motus distincta ab illa, quæ processit à proiciente, & causa fuit motus aëris, secunda pars motus iterum est causa aliis motus aëris existentis à tergo, ex vi cuius replet hoc secundum spatium, quod lapis reliquit, & rursus hæc secunda pars motus ad replendum vacuum causa est ut mobile iterum moueatur, & sic de reliquis partibus motus. Instant recentiores: pars aëris, quæ succedit in spatium proiecti trahitur à proiecto, à quo mouetur ne detur vacuum, quod nos tradidimus Controuersia 15. puncto 12. ergo ipsa non est causa motus proiecti. Vm illationis non percipio, quid refert proiectum esse causam motus aëris, ut aër, vel idem aëris motus productus à proiecto sit causa motus proiecti, non idem erit prius, & posterius respectu eiusdem, est enim proiectum, quod est prius respectu motus aëris, & proiecti motus qui est posterior respectu aëris, seu motus aëris: proiectum autem, illiusque motus realiter distinguuntur. Si dicas non solum proiectum, sed proiecti motum esse causam motus aëris, & ita non posse eiusdem proiecti motum esse effectum motus aëris, ne idem motus proiecti sit prior & posterior respectu eiusdem, redit solutio supra data de diuersis partibus motus proiecti, ex quibus hæc pars prima motus proiecti est causa primæ partis motus aëris, & pars prima motus aëris est causa non primæ partis motus proiecti, quæ est posterior, & à qua dependet, sed secundæ partis motus proiecti, à qua hæc pars motus aëris nullam habet dependentiam, & sic de aliis.

Arguunt secundò. Proiciens adhuc in primo instanti, in quo proicit corpus, tantum est applicatum partibus immediatis proiecti, sed non tantum mouet partes immediatas, sed mediatas: ergo non illas mouet immediatè per suam entitatem, quæ partibus mediatis proiecti applicata non est. Si illis obicias inferri ex hac ratione non posse adhuc medio impulsu moueri proiectum à proiciente, quia sicuti applicatum non est ad mouendam partem distantem proiecti motu locali per productionem præsentiam, eodem modo applicatum non est ad mouendam eandem partem motu alterationis per productionem impulsus. Respondent impulsus esse productum aliis impulsus, & ita partem impulsus productam in parte immediata proiecti inuare proiciens ad producendum impulsus in parte alia remota, cui applicatur proiciens ratione impulsus producti in parte propinqua, qui simul cum proiciente concurret per modum principij actiui ad producendum impulsus in secunda parte proiecti, cui est immediatum agens adæquatum constitutum ex proiciente, & ex impulsu in prima parte producto, à quo principio adæquato indiuisibiliter sumpto procedit impulsus. In motu locali immediatè à proiciente producto non ita se res habere possunt, quia præsentia producta in prima parte proiecti non est productiua aliis præsentiam, & ita non potest inuare proiciens ad producendam præsentiam in secunda parte proiecti. Ex hac ratione inferunt prædicti recentiores non solum producendum esse impulsus à proiciente in motu projectionis, sed etiam in motu ventionis, lecompressionis, & aliis huius generis. Quia non possunt res diuisibiles moueri, nisi motis omnibus partibus vnitis, sed agens per se non est præsens omnibus partibus: ergo debet esse præsens per virtutem ab illo productam, cuius partes proximiores effectiue concurrant cum agente ad producendas distantes, ratione quarum principium adæquatum actiuium semper erit passo immediatum. Probauit Contr. 7. punct. 2. agens posse agere in passum distans dum agit in propinquum, etiam si non adiuuetur effectui producto in passo propinquo, ex qua doctrina infringitur recentiorum ratio: alia ergo solidior reddenda est.

Sentio à posteriori probari, proiecta non moueri ab aëre, quia si ab aëre mouerentur, omnia corpora eiusdem rationis per